

Luchtkwaliteit in Amsterdam verbetert niet snel genoeg

De lucht in Amsterdam is niet zo schoon als moet van Europa. Het zal Amsterdam ook niet lukken om dat tijdig, voor 2015, in orde te krijgen. De effecten van landelijke en gemeentelijke maatregelen vallen namelijk tegen. Het luchtkwaliteitsbeleid van Amsterdam is gericht op het aanpakken van plekken, waar de lucht nog niet aan de normen voldoet. Dat is begrijpelijk maar toch jammer. De vraag welke maatregelen het beste zijn voor de volksgezondheid komt daardoor op de achtergrond. Raadsleden krijgen te weinig informatie over de resultaten en de informatie voor burgers is versnipperd. Dit schrijft de rekenkamer in haar rapport *Luchtkwaliteit in Amsterdam*.

Omdat het niet waarschijnlijk is dat met alleen extra gemeentelijke maatregelen de Europese normen worden gehaald heeft de Rekenkamer Amsterdam samen met de rekenkamers van Den Haag, Rotterdam en Utrecht *een brief gestuurd aan de Tweede Kamer*.

Achtergrondinformatie

De Rekenkamer Amsterdam onderzocht de aanpak van luchtkwaliteit in de gemeente Amsterdam. Zij deed dat in samenwerking met de rekenkamers van Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Het Rijk is eindverantwoordelijke voor de luchtkwaliteit in Nederland. Het heeft hiervoor in 2009 het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) opgesteld. Hierin zijn de maatregelen opgenomen van de rijksoverheid, de provincies en gemeenten om de luchtkwaliteit te verbeteren. Het NSL kent twee hoofddoelstellingen:

- Het verbeteren van de luchtkwaliteit ten behoeve van de volksgezondheid.
- Het bieden van ruimte voor en bijdragen aan de onderbouwing van ruimtelijke projecten.

De maatregelen in het NSL moeten er toe leiden dat Nederland in 2011 overal voldoet aan de normen voor fijnstof (PM₁₀) en in 2015 aan de normen voor stikstofdioxide (NO₂).

Niet alle Amsterdamse straten op tijd schoon met huidig luchtkwaliteitsbeleid

Om de luchtkwaliteit in de stad te verbeteren voert de gemeente verschillende maatregelen uit zoals de milieuzone voor vrachtverkeer, schonere motoren voor het eigen wagenpark, de verhoging van parkeertarieven, het bevorderen van elektrisch vervoer en doorstroom-verbeterende maatregelen.

Het is positief dat Amsterdam in 2011 waarschijnlijk in de gehele stad aan de Europese normen voor fijnstof (PM₁₀) zal voldoen. In 2015 zullen er echter - na de uitvoering van het beleid - nog 9 straten zijn, met een totale lengte van 3,7 wegvakkilometers, waar de Europese normen voor stikstofdioxide (NO₂) worden overschreden (knelpunten). Daarnaast zullen er in dat jaar ook nog 12 andere straten zijn waar de norm voor NO₂ net wordt gehaald (bijna-knelpunten). Die bijna-knelpunten kunnen in 2015 toch echte knelpunten blijken te zijn als maatregelen niet worden uitgevoerd of effecten van maatregelen tegenvallen.

Nieuw beleid gemeente beter, maar resultaten nog niet toereikend

De rekenkamer constateert dat de gemeente in het *Actieplan Luchtkwaliteit Amsterdam* uit 2006 het probleem en de oorzaken van de luchtvervuiling goed in kaart heeft gebracht. Bij de keuze voor de maatregelen is echter geen integrale afweging gemaakt van de kosten en effecten van maatregelen. In de recent, op 17 mei 2011, door het college vastgestelde herijkingnota

Schone lucht voor Amsterdam is dit wel gedaan. Maar ook met dit nieuwe beleid zal de gemeente naar verwachting niet in staat zijn de luchtkwaliteit tijdig op het vereiste niveau te krijgen.

Gemeente kan sneller reageren op tegenvallende resultaten

De rekenkamer raadt de gemeente aan om ook zélf regelmatig de bereikte effecten van maatregelen in beeld te brengen en niet - zoals nu - de berekeningen uit de jaarlijkse monitoringsrapportage van het Rijk af te wachten. De gegevens over 2010 worden bijvoorbeeld pas eind 2011 bekend. Daarnaast is het verstandig om reservemaatregelen achter de hand te hebben als verwachte effecten in de praktijk tegen vallen. Op deze manier kan de gemeente haar beleid sneller bijstellen.

Gezondheidsperspectief in het gedrang

De gezondheid van de Amsterdammers staat centraal in het luchtkwaliteitsbeleid. De rekenkamer constateert echter dat het beleid zich toespitst op het verminderen van de NO₂- en PM₁₀-concentraties op de knelpunten. Het beleid heeft weinig aandacht voor andere stoffen, zoals roet en ultra fijnstof, die schadelijk zijn voor de gezondheid maar waarvoor geen normen zijn opgesteld. Ook het aantal mensen dat blootgesteld wordt aan luchtvervuiling speelt nauwelijks een rol.

En de rekenkamer wijst er op dat ook lage concentraties PM₁₀ gezondheidsschade kunnen aanrichten. De gemeente voldoet weliswaar al aan de Europese norm voor PM₁₀ maar voor deze stof geldt: hoe minder hiervan in de lucht, hoe beter voor de volksgezondheid.

De gemeenteraad heeft meer informatie nodig over resultaten van beleid

Uit het onderzoek van de rekenkamer blijkt dat het college de gemeenteraad over het luchtkwaliteitsbeleid en plannen voldoende heeft geïnformeerd. Over de uitvoering hiervan communiceert het echter beduidend minder. Zo ontving de gemeenteraad zeer beperkt informatie over waarom de uitvoering van het beleid vertraging heeft opgelopen, de bereikte resultaten van de afzonderlijke maatregelen en over de risico's dat een bijna-knelpunt ook zomaar een echt knelpunt kan worden als de effecten van de maatregelen tegenvallen of vanwege onzekerheden in de gebruikte rekenmodellen. Deze informatie is voor de raad van wezenlijk belang om zijn kaderstellende en controlerende taak goed te kunnen uitoefenen.

Informatievoorziening aan burgers versnipperd en ontoegankelijk

De rekenkamer constateert dat de informatie, die de gemeente over luchtkwaliteit op verschillende websites aanbiedt versnipperd is en veelal lastig te begrijpen. De gemeente kan het vertrouwen van de burger in de overheid vergroten door hem eenvoudig vindbare en toegankelijke informatie te geven. Burgers blijken graag te willen weten of zij tot een kwetsbare groep behoren, wat risicolocaties in de buurt zijn, wanneer zij gezondheidseffecten kunnen verwachten, welke normen er bestaan voor luchtvervuiling, welke maatregelen de overheid neemt en wat burgers zelf kunnen doen om luchtkwaliteit te verbeteren.

Gezamenlijke persconferentie rekenkamers Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht

Op 21 juni om 16:00 uur zullen de G4-rekenkamers in een persconferentie naar aanleiding van hun onderzoeken naar de lokale luchtkwaliteit, een brief aan de Tweede Kamer aanbieden. Hierin vragen zij het Rijk het voortouw te nemen om samen met gemeenten aanvullende maatregelen te formuleren om in 2015 aan de Europese normen voor luchtkwaliteit te kunnen voldoen.